

- 21.12.2001) (действующая редакция) [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.consultant.ru/popular/tkrf/>
8. Шафикова Г. Х. Проблемы ответственности за причинение морального вреда работнику в трудовом праве // Проблемы юридической ответственности: история и современность. — Тюмень : Право, 2004. — Ч. 2. — 354 с.
 9. Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права / Г. Ф. Шершеневич. — По изд. 1907 г. — М. : Фирма СПАРК, 1995. — 556 с.

Анотація

Цесарський Ф. А. Підстави припинення трудового договору як проблемне питання науки трудового права. — Стаття.

У статті розглянуто проблемне питання припинення трудового договору та його підстав, проаналізовані думки науковців з цієї проблеми. Автор наголошує, що однією з підстав припинення трудового договору є провина його суб'єктів і, ґрунтуючись на концепції провини, можливо на більш високому теоретичному рівні осмислювати проблему припинення дії трудових договорів.

Ключові слова: трудовий договір, припинення дії трудового договору, підстави, провина.

Аннотация

Цесарский Ф. А. Основания прекращения трудового договора как проблемный вопрос науки трудового права. — Статья.

В статье рассмотрен вопрос прекращения трудового договора и его оснований, проанализированы взгляды ученых по этой проблеме. Автор подчеркивает, что одним из оснований прекращения трудового договора является вина его субъектов и, основываясь на концепции вины, возможно на более высоком теоретическом уровне раскрыть и понять проблему прекращения действия трудовых договоров.

Ключевые слова: трудовой договор, прекращение действия трудового договора, основания, вина.

Summary

Cesar sky F. A. Grounds of stopping of labour contract as problem question of science of labour law. — Article.

In the article is considered the problem question of stopping of labour contract and him his grounds, analysed opinions of research workers on this issue. An author marks that one of grounds of stopping of labour contract there is guilt of himsubject, and based on conception of guilt possibly on more vikomu theoretical level to comprehend the problem of stopping of action of labour contracts

Keywords: labour contract, stopping of action of labour contract, foundation, guilt

УДК 340.155.2:349.6

Л. Я. Коритко

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИБАЛЬСТВА В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ (XIX СТ.)

Європейський курс України вимагає вивчення історико-правового досвіду європейських країн щодо правового регулювання охорони природи. Мається на увазі охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення охорони життя і здоров'я людини від небезпечних антропогенних впливів, негативного впливу стихійних лих природи та природних явищ. Цікавим, на наш погляд, є історичний досвід Австрії. Адже з 1772–1775 років

по 1918 рік, західні українські землі (Східна Галичина, Буковина та Закарпаття) входили до складу Австрійської (Австро-Угорської з 1867 року) імперії. Регулювання природоохоронних правовідносин на цих українських землях, зокрема Східної Галичини, відбувалося в межах австрійської системи права.

Вивченню австрійського природоохоронного законодавства XIX — початку XX ст. приділили увагу Б. В. Кіндюк, О. І. Логвиненко. Мисливство як вид використання диких тварин та у зв'язку з цим правове регулювання охорони тваринного світу в процесі здійснення мисливства в Галичині в XIX — початку XX ст. досліджував О. Р. Проців [1]. Організаційно-правові засади організації й управління лісовим, мисливським та рибальським господарством Галичини досліджували В. М. Клапчук та О. Р. Проців. Вони, зокрема, зазначали, що у Східній Галичині найбільше та найпереводніше рибальське господарство знаходилось у Любені Великому (територія сучасної Львівської області. — *Л. К.*), його площа складала 345 га. Гордістю рибного господарства в Галичині вважався королівський короц, вага якого коливалася від 1 до 1,5 кг [2, 397].

Але питання охорони та раціонального використання об'єктів тваринного світу у водному середовищі, їх регулювання та порядок використання не були предметом спеціального дослідження. Зазначимо, що ряд інших науковців (В. С. Кульчицький, Б. Й. Тищик, М. В. Никифорак, І. Й. Бойко, О. І. Мікула, І. Ю. Настасяк, Р. В. Петрів) вивчали становлення державно-правових інститутів Австрійської (Австро-Угорської з 1867 року) імперії та українських земель Східної Галичини в її складі.

Так як природоохоронні відносини, які склалися в праві Австро-Угорщини в XIX ст., ніхто спеціально не вивчав, мета пропонованої статті — аналіз рибальства як виду використання об'єктів тваринного світу та його правового регулювання австрійським державним та крайовим законодавством XIX ст.

Серед завдань виділимо такі:

- вивчення нормативно-правових актів, які регулювали рибальство в Австро-Угорщині;
- дослідження вимог, установлених крайовим законодавством щодо використання об'єктів тваринного світу у водному середовищі Східної Галичини;
- порівняння австрійського законодавства про рибальство другої половини XIX ст. із законодавством сучасної України кінця XX — початку XXI ст.

Одним з видів використання об'єктів тваринного світу є рибальство. Сучасною українською наукою (ст. 25 Закону України «Про тваринний світ») визначено, що рибальством вважається добування риби та водних безхребетних [3]. Законодавчому забезпеченню охорони та використанню об'єктів тваринного світу була приділена увага на українських землях (йдеться про західні, що перебували у складі Австрії) ще в другій половині XIX ст. Власне важливим кроком у розвитку правового захисту водного середовища та об'єктів тваринного світу в ньому в Австро-Угорській імперії ще наприкінці XIX ст. було прийняття державного закону про впорядкування рибальства. Закон виданий в 1885 році.

У 1887 році виданий Галицький закон, який діяв на території Королівства Галичини та Лодомерії. Зазначимо, що Галичину поділяли на Західну (польську)

та Східну (українську). В. М. Клапчук та О. Р. Проців вважають, що стан рибного господарства у Західній Галичині на зламі століть (з ХІХ — поч. ХХ ст. — Л. К.) був краще організований, ніж у Східній [2, 407].

Вищезазначені австрійські рибальські закони врегульовували природоохоронні відносини держави. Вони направлені на забезпечення раціонального та ефективного використання об'єктів тваринного світу у водному середовищі в межах держави.

Правова охорона вод і об'єктів тваринного світу була врегульована не тільки австрійським національним законодавством, але й міждержавними угодами. Тобто питання охорони природних об'єктів піднімалися в європейському праві ще в ХІХ ст. До прикладу наведемо угоду, укладену між Австро-Угорщиною та Італією 9 серпня 1883 року про впорядкування рибальства на озері Гарда [4, 107]. Угода містить достатньо заборонних норм щодо погіршення стану водного середовища, забруднення вод шкідливими речовинами та щодо способів вилову риби. На виконання даної угоди австрійською владою були видані необхідні підзаконні нормативні акти. Серед них розпорядження міністерств сільського господарства, внутрішніх справ та фінансів від 7 квітня 1885 року, яким визначені деякі питання компетенції органів влади відповідно до статті 18 угоди 1883 року [5, 116].

Державний закон про рибальство від 25 квітня 1885 року параграфом 1 встановив, що здійснювати рибальство можуть:

- 1) на штучних водоймах та водотоках власники цих об'єктів;
- 2) в природних водах — особи, яким дозволено рибальство крайовим законодавством [6, 164]

Як зазначено вище, для Галичини був виданий крайовий закон про рибальство від 31 жовтня 1887 року [7]. Досить жорстко його нормами були врегульовані питання охорони довкілля, тваринного світу та життя і здоров'я людей. Зокрема, заборонено при здійсненні рибальства застосовувати вибухові засоби, особливо динаміт та засоби отруйної та задушливої дії тощо [7, 672]. Диких звірів, які вважалися шкідливими для рибного господарства, рибалкам дозволялося ловити та вбивати. При цьому, не використовувати зброю та отруйні речовини.

Враховуючи сучасні підходи, правове закріплення того, що охорона тваринного світу забезпечується шляхом: встановлення заборони та обмежень при використанні об'єктів тваринного світу; охорони від самовільного використання об'єктів тваринного світу; охорони середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин; запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів тощо (ст. 37 Закону України «Про тваринний світ») [3], бачимо, що ці ж принципи простежуються і в австрійському законодавстві ХІХ ст.

З 1869 року питання, пов'язані із здійсненням рибальства в Австро-Угорській імперії, відносились до компетенції міністерства сільського господарства (землеробства). Але рішення щодо притягнення винних в порушенні законодавства до кримінальної відповідальності залишалися у віданні міністерства внутрішніх справ [8, 155].

В цьому ж 1869 році в Австро-Угорщині цісарем Францом-Йосифом був виданий Водний закон (В.з.д., № 93). Параграфом 19 встановлено, що при здійсненні рибальства заборонено порушувати права інших осіб щодо використання вод. У випадку спричинення шкоди, розмір відшкодування визначають органи адміністративної влади, а в разі виникнення спору — вирішує суд [9, 617].

Професор Львівського університету фахівець у галузі австрійського цивільного права О. Огоновський наприкінці XIX ст. писав, що власникам прибережних земельних ділянок заборонено будувати загорожі, які б перешкождали здійсненню рибальства: «не сміє нічо такого ставити, що (...) було шкідливе риболовлі...» [10, 210].

О. Огоновський зазначає, що рибалки та їхні помічники при здійсненні рибальства можуть користуватися береговими ділянками, прив'язувати на березі свої риболовні приладдя. При цьому зобов'язувалися не завдавати шкоди, а в іншому випадку — відшкодувати її. Але їм заборонено було користуватися всіма обгородженими земельними ділянками, в т.ч. приватними та ділянками, що належать промисловим підприємствам.

Води перебували у державній та приватній власності відповідно до Цивільного закону 1811 року. Власникам приватних водних об'єктів належали також риба та право рибальства (§ 407, § 409) [10, 210].

Австрійським державним та крайовим законодавством про рибальство дозволялося вилов риби на чужих територіях, але після того як спаде вода під час повеней (§ 5, § 6 державного закону та § 42, § 43 крайового закону). Одночасно застережено вчиняти шкоду власникам земель та водних об'єктів.

Сьогодні на території України відповідно до законодавства може здійснюватися промислове, любительське та спортивне рибальство. Промислове рибальство — вид спеціального використання водних живих ресурсів, які перебувають у стані природної волі, шляхом їх вилучення (вилову, добування, збирання) із природного середовища з метою задоволення потреб населення і народного господарства [11, п. 3].

У порядку спеціального використання об'єктів тваринного світу може здійснюватись і любительське та спортивне рибальство. У разі, коли водні живі ресурси зосереджуються у певних місцях на рибогосподарських водоймах протягом тривалого часу, любительське і спортивне рибальство здійснюється за плату та за наявності дозволу на спеціальне використання водних живих ресурсів із застосуванням певних знарядь їх лову (добування) на окремих ділянках рибогосподарських водойм у визначені терміни та з обов'язковим дотриманням правил рибальства і норм вилову [12, п. 3]. Дозволи на право здійснення любительського рибальства на засадах спеціального використання водних живих ресурсів видаються органами рибоохорони [13, п. 3.5].

Як бачимо, сьогодні в Україні законодавчо врегульовано порядок здійснення рибальства.

Отже, основними нормативно-правовими актами, які регулювали порядок здійснення рибальства на території Австро-Угорської імперії (в т.ч. українсь-

ких земель Східної Галичини) були австрійський державний закон від 25 квітня 1885 року та крайовий закон від 31 жовтня 1887 року. Цими законодавчими актами були встановлені певні правила та заборони щодо здійснення користування об'єктами тваринного світу у водному середовищі на всій території Австро-Угорщини та на території Східної Галичини.

На території Східної Галичини окремо діяв Галицький крайовий закон, який був виданий відповідно до державного закону. Даним законом врегульовано порядок користування об'єктами тваринного світу у водному середовищі на території Східної Галичини. Встановлено заборони щодо погіршення водного середовища, щодо способів вилову риби.

Відносини власності на водні об'єкти та об'єкти тваринного світу, в т.ч. на об'єкти тваринного світу у водному середовищі, регулювалися тогочасним цивільним законодавством.

Перспективними напрямками майбутніх досліджень вважаємо подальше вивчення австрійського законодавства щодо охорони та використання природних об'єктів, зокрема, відповідальності за порушення його вимог. А також — австрійського крайового природоохоронного законодавства XIX ст. (воно діяло на території окремих країв, конкретно ведемо мову про Східну Галичину) з метою його порівняння із сучасним українським законодавством. Адже українські землі Східної Галичини в той період належали до Австро-Угорщини.

Література

1. Проців О. Р. Правові засади добування хижаків у Галичині кінця XVIII — початку XX століття // Науковий Вісник НЛТУ України. — 2010. — Вип. 20.. — С. 73–79.
2. Клапчук В. М. Лісове та мисливське господарство Галичини : монографія / В. М. Клапчук, О. Р. Проців ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Івано-Франків. обл. упр. лісового та мисливського господарства. — Івано-Франківськ : Фоліант, 2011. — 432 с.
3. Про тваринний світ : Закон України від 13 груд. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 14. — Ст. 97 (з наст. змінами та доповненнями).
4. Угода зъ дня 9. Серпня 1883, межи правительствомъ Его цѣсарского и королевско Апостольского Величества и правительствомъ Его Величества Короля Италіи, въ цѣли управленья рыболовства въ озеръ Гардъ // Вѣстникъ законовъ державныхъ для королевствъ и краевъ въ державной думѣ заступленыхъ. — Рочникъ 1885. — № 37, часть XIII : издано и розослано 16. Цвѣтня 1885. — Вѣдень : Тискомъ цѣсарско-королевской надворной и статской печатнѣ, 1885. — С. 107–114.
5. Розпоряженіе министерствъ земледѣлія, дѣль внутреннихъ и финансовъ зъ дня 7 Цвѣтня 1885, къ заключеной съ Италією угоди зъ дня 9. Серпня 1883 (В. з. д. № 37 ex 1885), дотычно управленья рыболовства на озеръ Гардъ // Вѣстникъ законовъ державныхъ для королевствъ и краевъ въ державной думѣ заступленыхъ. — Рочникъ 1885. — № 38. — Вѣдень : Тискомъ цѣсарско-королевской надворной и статской печатнѣ, 1885. — С. 116.
6. Законъ зъ дня 25. Цвѣтня 1885, дотычно управленья рыболовства въ межиземныхъ водахъ // Вѣстникъ законовъ державныхъ для королевствъ и краевъ въ державной думѣ заступленыхъ. — Рочникъ 1885. — № 58. — Вѣдень : Тискомъ цѣсарско-королевской надворной и статской печатнѣ, 1885. — С. 164–166.
7. Нараївський С. Правовий поради́к. Популярний збірник карного, цивільного і адміністраційного права / С. Нараївський. — Коломия : Рекорд, 1932. — 830 с.
8. Обвѣщеніе министерства земледѣлія зъ дня 14. Лютого 1869., (въ Х. части Вѣстника зак. держ., ч. 22., выданой дня 18. Лютого 1869.), дотычно его круга дѣйствія въ справахъ ловецтва, полевой полиціи и рыболовства // Вѣстникъ законовъ и роспоряженій краевыхъ для Королевствъ Галиціи и Володимиріи разомъ съ великимъ Княжествомъ Краковскимъ. —

- Рокъ 1869. — № 23. — Львовъ : Въ ц. к. Галиційской скарбово-державной типографіи, 1869. — С. 155.
9. Законъ зъ дня 30 Мая 1869., (въ XLI. ч. Въстника зак. державныхъ, ч. 93., выданой дня 11. Червца 1869.), дотычно постановленій о правъ воды, застереженныхъ державному законодательству // Въстникъ законовъ и роспоряженій краевыхъ для Королевствъ Галиціи и Володимиріи разомъ съ великимъ Княжествомъ Краковскимъ. — Рокъ 1869. — № 95. — Львовъ : Въ ц. к. Галиційской скарбово-державной типографіи, 1869. — С. 613–620.
 10. Огоновський О. Систем австрийского права приватного. Видав. П. Стебельский. Т. 1. Науки загальні і право річеве. — Львів : Накл. О. Огоновскої, 1897. — 341 с.
 11. Про Тимчасовий порядок ведення рибного господарства і здійснення рибальства : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 верес. 1996 р., № 1192 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi — Назва з титул. екрана.
 12. Про Порядок здійснення любительського і спортивного рибальства : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лип. 1998 р., № 1126 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi — Назва з титул. екрана.
 13. Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства : Наказ Державного комітету рибного господарства України від 15 лют. 1999 р., № 19 (з наст. змінами) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi — Назва з титул. екрана.

Анотація

Коритко Л. Я. Правове регулювання рибальства в Східній Галичині (XIX ст.). — Стаття. Стаття присвячена розгляду основних правил використання об'єктів тваринного світу у водному середовищі. Вони були встановлені державним законом від 25 квітня 1885 року та крайовим законом від 31 жовтня 1887 року.

Ключові слова: водне середовище, рибальство, Східна Галичина, Австро-Угорщина.

Аннотация

Коритко Л. Я. Правовое регулирование рыболовства в Восточной Галичине (XIX в.). — Статья.

В статье рассматриваются основные правила поведения по использованию объектов животного мира в водной среде. Они установлены государственным законом от 15 апреля 1885 года и крайевым законом от 31 октября 1887 года.

Ключевые слова: водная среда, рыболовство, Восточная Галичина, Австро-Венгрия.

Summary

Korytko L. Ya. Regulation of fisheries in Eastern Galychyna (XIX century) — Article.

The article is devoted with the basis rules of objects of fauna in the aquatic environment. They were established State Law on April 25, 1885 and the Provincial Act of 31 October 1887.

Keywords: water environment, fishery, Eastern Galychyna, Austria-Hungary.